

เภสัชกร รองศาสตราจารย์ ดร. บุญอรรถ สายศร

นายสภาเภสัชกรรมท่านแรก

ตอนที่ 1: ชีวิตและการทำงานในคณะเภสัชศาสตร์

รูปที่ 1. เภสัชกร รองศาสตราจารย์ ดร. บุญอรรถ สายศร (ภาพจากหนังสืออนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ (1))

รองศาสตราจารย์ ดร. บุญอรรถ สายศร ในฐานะคณบดีคณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนางานด้านเภสัชศาสตร์ศึกษาอย่างต่อเนื่อง ท่านยังทุ่มเทแรงกายและใจส่งเสริมวิชาชีพเภสัชกรรมในฐานะนายกเภสัชกรรมสมาคมแห่งประเทศไทย ประธาน FAPA (Federation Asian Pharmaceutical Associations) และยังร่วมผลักดันให้มีพระราชบัญญัติวิชาชีพเภสัชกรรม พ.ศ. 2537 ท่านยังได้ดำรงตำแหน่งนายกสภาเภสัชกรรมเป็นท่านแรก ท่านเป็นบุคคลสำคัญในวิชาชีพที่สร้างความเป็นปึกแผ่นของวิชาชีพเภสัชกรรมตลอดจนร่วมวางแนวทางในการพัฒนาการประกอบวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง วารสารเภสัชกรรมไทยขอเสนอประวัติของท่านในฉบับเล่มนี้เพื่อสวดศุภคุณความดีของท่าน และจะนำเสนอผลงานเด่นของท่านในวารสารเล่มต่อไป

ชีวิตในวัยเรียนก่อนเข้ามหาวิทยาลัย

อาจารย์บุญอรรถ สายศรเป็นชาวกรุงเทพมหานคร เกิดเมื่อวันอังคารที่ 26 สิงหาคม พ.ศ. 2478 ที่โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า ท่านเป็นบุตรคนที่ 2 จากทั้งหมด 6 คน คุณบุญหลง และ คุณสาคร สายศร คุณพ่อของท่านเป็นมหาบัณฑิตทางเศรษฐศาสตร์คนแรกของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่านรับราชการเป็นข้าหลวงสรรพากรกระทรวงการคลัง ส่วนมารดาของท่านรับราชการเป็นครู

ชีวิตวัยเด็กของอาจารย์บุญอรรถอยู่ในยุคของสงครามโลกครั้งที่สอง จึงต้องอพยพหนีระเบิดย้ายที่อยู่ไปหลายแห่ง เมื่อสงครามยุติท่านเข้าเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่โรงเรียนวัดเบญจมบพิตรเพราะเจ้าอาวาสมีศักดิ์เป็นพี่ของแม่ ต่อมาประมาณเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2490 บิดาของท่านย้ายไปเป็นข้าหลวงสรรพากรภาค 5 จังหวัดสงขลา ท่านจึงเข้าเรียนที่โรงเรียนวชิราวุธจนจบชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 และย้ายเข้าเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 4 ที่

โรงเรียนมหาวชิราวุธซึ่งเป็นโรงเรียนประจำจังหวัดสงขลา จบชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 ในปี พ.ศ. 2494

หลังจากนั้นท่านเข้าศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 7 และ 8 ที่โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนในแผนกวิทยาศาสตร์ ต่อมา ท่านสอบเข้าศึกษาต่อในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แต่สอบไม่ติด ท่านจึงไปเรียนที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เพราะสมัยนั้นยังไม่ต้องสอบเข้า แต่เรียนได้ประมาณ 2 สัปดาห์ ก็ตัดสินใจไม่เรียนต่อ แต่ไปเรียนกวดวิชาที่โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาเพื่อสมัครสอบ “เตรียมวิทยาศาสตร์ปี 2” เมื่อปี พ.ศ. 2497 ท่านสามารถสอบเข้าเตรียมวิทยาศาสตร์การแพทย์ คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้

การเรียนในคณะเภสัชศาสตร์

ในสมัยนั้น มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ (มหาวิทยาลัยมหิดลในปัจจุบัน) รับนักศึกษาที่จบจาก “เตรียมวิทยาศาสตร์การแพทย์ปีที่ 2” จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยไปเรียนต่อในคณะแพทยศาสตร์ คณะเภสัชศาสตร์ และอื่น ๆ โดยไม่ต้องมีการสอบ ท่านอาจารย์ย้ายมาเรียนที่คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์เมื่อปี พ.ศ. 2499 โดยเริ่มเรียนอยู่ในชั้นปีที่ 3 ของหลักสูตร 4 ปี ในขณะนั้น คณะเภสัชศาสตร์เริ่มมีหลักสูตร 5 ปีเป็นครั้งแรก อาจารย์เล่าว่า การเรียนที่คณะเภสัชศาสตร์เป็นการเรียนที่หนักมากเพราะต้องเรียนทั้งวันตั้งแต่ 8.00 น ถึง 17.00 น การเรียนวิชาปฏิบัติการบางวิชาไม่มีการกำหนดเวลาเลิก เช่น วิชาเภสัชวินิจฉัย (หรือเภสัชเวทในปัจจุบัน) และเภสัชวิเคราะห์ ซึ่งมักเลิกเรียนในเวลา 3-4 ทุ่มเป็นประจำ นอกจากนี้ ยังมีการสอบบ่อยครั้งมากและบางครั้งไม่ได้บอกล่วงหน้า นักศึกษาจึงต้องอ่านหนังสืออย่างสม่ำเสมอ แต่สำหรับบุญอรรถแล้ว การเรียนที่คณะเภสัชศาสตร์เป็นเรื่องที่สนุกมาก

อาจารย์จบปริญญาตรีเภสัชศาสตร์จากมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์เมื่อวันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2501 ก่อนจบการศึกษา อาจารย์ตั้งใจศึกษาต่อในคณะแพทยศาสตร์ แต่เมื่อจบการศึกษาแล้ว กลับพบว่าอยากทำงานเสียมากกว่า

ชีวิตการทำงานยุคแรกและการเรียนต่อ

อาจารย์เริ่มทำงานครั้งแรกที่องค์การเภสัชกรรม ซึ่งสมัยนั้นเรียกว่าโรงงานเภสัชกรรม สังกัดกระทรวงสาธารณสุข โดยได้ทำงานในคลังเวชภัณฑ์ที่โรงงานที่ตั้งอยู่ในสถานที่ปัจจุบัน โดยเป็นคลังยาที่โรงงานผลิตขึ้นเอง ท่านได้ทำงานเป็นหัวหน้าคลังเวชภัณฑ์ที่โรงงาน ทำงานอย่างด้วยความสนุกสนาน จนกระทั่งรู้สึกได้ถึงจุดอิ่มตัวจึงตัดสินใจเดินทางไปศึกษาต่อในระดับปริญญาโทที่ประเทศอเมริกาในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2503

ท่านเริ่มเรียนภาษาอังกฤษที่ American Language Center ที่วอชิงตันดีซี หลังจากนั้นจึงเข้าเรียนในระดับปริญญาโทที่มหาวิทยาลัยโคลัมเบียซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยเก่าแก่ที่มีชื่อเสียง และสำเร็จการศึกษาในปี พ.ศ. 2506 รวมเวลาศึกษาทั้งสิ้น 2 ปี 8 เดือน เมื่อเรียนจบแล้วอาจารย์ทำงานกับบริษัทวิจัยของอเมริกา แต่ทำงานได้เพียง 2 เดือนก็ต้องออกมาเพราะเป็นชาวต่างชาติจึงผิดเงื่อนไขบางประการในการจ้างงาน ท่านจึงตัดสินใจกลับมายังประเทศไทย

การทำงานในคณะเภสัชศาสตร์

ท่านอาจารย์บุญอรุณเริ่มทำงานเป็นอาจารย์ที่คณะเภสัชศาสตร์ในวันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2506 ในตำแหน่งอาจารย์โทอันดับ 2 ในสมัยที่อาจารย์ชโล โสภสจินดาเป็นคณบดี และอาจารย์ไฉน สัมพันธ์รักษ์เป็นหัวหน้าภาควิชาเภสัชเคมี ต่อมาในปี พ.ศ. 2515 ท่านได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งหัวหน้าแผนกวิชาเภสัชเคมี คณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และได้รับตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์ในปี พ.ศ. 2516

ในสมัยที่อาจารย์วิเชียร จีรวงศ์เป็นคณบดี อาจารย์บุญอรุณได้รับมอบหมายให้เป็นประธานกิจการนิสิต คณะเภสัชศาสตร์ (เทียบเท่ากับรองคณบดีฝ่ายกิจการนิสิตในปัจจุบัน) จนกระทั่งเกิดเหตุ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 การดูแลนิสิตเริ่มมีปัญหา เพราะนิสิตไม่ยอมรับความคิดเห็นของอาจารย์ จนเกิดการประท้วงหยุดเรียนในคณะเภสัชศาสตร์และเรียกร้องให้คณบดีลาออก ในครั้งนั้น มีผู้เข้าใจผิดว่า อาจารย์บุญอรุณเป็นผู้แนะนำให้นิสิตประท้วง

และก่อความไม่สงบขึ้น จนอาจารย์ถูกตั้งกรรมการสอบสวนทางวินัยและถูกลงโทษภาคทัณฑ์ แต่ต่อมาไม่นาน ในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2517 อาจารย์ได้ดำรงตำแหน่งเป็นเลขานุการคณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อาจารย์มีเมตตาสูงต่อลูกศิษย์ เป็นคนอารมณ์ดี เยือกเย็น รักเพื่อน เป็นผู้กว้างขวางรู้จักบุคคลสำคัญในหลายวงการมาก ตลอดจนเป็นผู้มีความสามารถในการบริหารราชการ โดยมีความเชี่ยวชาญในข้อบังคับเกี่ยวกับการบริหารมหาลัย เช่น การเงิน การบุคคล วินัย การจัดซื้อจัดจ้าง จากประสบการณ์ที่สั่งสมมาทำให้ท่านได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งคณบดีถึง 3 วาระต่อเนื่องกันรวม 11 ปี 7 เดือนตั้งแต่ปี พ.ศ.2521 ถึง 2532 ในปี พ.ศ. 2527 ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งรองศาสตราจารย์

ผลงานของอาจารย์ในเรื่องการบริหารวิชาการที่เด่นชัด คือ การวางแผนย้ายคณะจากที่เดิมมาอยู่ในที่ปัจจุบัน การดำเนินการงบประมาณ การออกแบบ และการก่อสร้างอาคารใหม่ของคณะเภสัชศาสตร์ การจัดตั้งสถานปฏิบัติการเภสัชกรรมชุมชนหรือโอสถศาลาซึ่งเป็นต้นแบบของร้านยาของคณะเภสัชศาสตร์ทั่วประเทศ นอกจากนี้ยังส่งเสริมให้จัดกิจกรรมวิชาการกับวิจัยและประชุมเชิงปฏิบัติการในระดับคณะ ระดับชาติ และนานาชาติ เช่น การจัดประชุม FAPA Congress ครั้งที่ 11 พ.ศ. 2529 ในประเทศไทย ท่านดำรงตำแหน่งรองประธาน FAPA ในปี พ.ศ. 2529-2537 และประธาน FAPA ในปี พ.ศ. 2537

ท่านเกษียณอายุราชการในปี พ.ศ. 2538 แต่ยังทำงานให้แก่วิชาชีพและหน่วยงานราชการต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ ในปี พ.ศ.2539-2543 ท่านดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาในฐานะผู้แทนวิชาชีพเภสัชกรรม ด้วยผลงานการบริหารที่ทำให้หน่วยงานที่อาจารย์ดูแลมีความเจริญรุ่งเรืองทั้งทางด้านวิชาการและด้านความสัมพันธ์กับต่างประเทศ ทำให้ทั้งคณะเภสัชศาสตร์และเภสัชกรรมสมาคมจนมีความก้าวหน้าและเข้มแข็งเป็นอย่างมาก สภามหาวิทยาลัยของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจึงมีมติมอบปริญญาเภสัชศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์เพื่อเป็นเกียรติในปี พ.ศ. 2543

ท่านอาจารย์เสียชีวิตอย่างสงบด้วยโรคหัวใจล้มเหลวเมื่อวันที่ 11 กันยายน พ.ศ. 2557 ณ โรงพยาบาลสมิติเวช สิริอายุรวม 79 ปี

เอกสารอ้างอิง

1. Anon. Cremation memorial book: Boordt Saisorn. Bangkok: publisher unknown; 2014.